

רע"פ 4592/14 - דיאנה סרגייב רוטמן נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון

רע"פ 4592/14

לפני: כבוד השופט ס' ג'ובראן

המבקשת: דיאנה סרגייב רוטמן

נ ד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה מיום 15.5.2014 בעפ"ג 21433-03-14 שניתן על ידי כבוד השופטים: ע' גרשון, כ' סעב ות' שרון-נתנאל

בשם המבקשת: עו"ד מורן כרמון

החלטה

בקשה למתן רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה (השופטים ע' גרשון וכ' סעב והשופטת ת' שרון-נתנאל) בעפ"ג 21433-03-14 מיום 15.5.2014 בו נדחה ערעורה של המבקשת על גזר דינו של בית משפט השלום בחיפה (השופט י' ליפשיץ) בת"פ 36774-11-12 מיום 28.1.2014.

רקע והליכים

1. ביום 19.5.2013 הוגש לבית משפט השלום כתב אישום מתוקן שייחס למבקשת עבירת תקיפת שוטר לפי

עמוד 1

סעיף 273 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין) ועבירת הפרעה לשוטר במילוי תפקידו, לפי סעיף 275 לחוק העונשין. על פי עובדות כתב האישום המתוקן עולה כי בראשית שנת 2012 המבקשת השתתפה במסיבה ושכנים התלוננו על מטרד הרעש שנגרם ממנה. כשהגיע הצוות המשטרי לבדוק את התלונה, המבקשת התפרצה לעברו, ירקה על שוטרת אחת וקיללה אותה. כמו כן, התנפלה המבקשת על אותה השוטרת ומשכה בשערות ראשה. אף שחבריה של המבקשת ניסו לבלום אותה, היא המשיכה להשתולל וסטרה לשוטרת. גם לאחר שהשוטרת אחזה בכוח בידה, הצליחה המבקשת למשוך בשערות ראשה שוב. בעקבות מעשים אלה עצרו השוטרים את המבקשת. במהלך הנסיעה בניידת המשטרה לתחנת המשטרה, אחרי מעצרה של המבקשת, עת שהובהר לה שאינה יכולה לענות לשיחה נכנסת בטלפון הנייד שלה, השתוללה המבקשת, והשוטרים נאלצו להעבירה לניידת אחרת.

2. ביום 20.5.2013 הורשעה המבקשת, על סמך הודאתה, בעבירות שיוחסו לה בכתב האישום המתוקן. יחד עם ההודאה, ביקשה המבקשת שייערך תסקיר שירות מבחן בעניינה, שיבחן את האפשרות לבטל את הרשעתה. המשיבה עמדה על ההרשעה. בית המשפט הורה כי תסקיר ייערך כמבוקש. תסקיר שירות המבחן שהוגש לבית משפט השלום, עמד על נסיבותיה האישיות של המבקשת, וצוין שבעברה מערכות יחסים זוגיות אלימות ומערכת יחסים קשה עם הוריה. על אף קשיים אלה, סיימה המבקשת לימודי סיעות שיניים והיא עובדת בתחום זה. בהקשר זה נכתב כי ההרשעה עלולה לפגוע בעתידה המקצועי. באשר לביצוע העבירה, צוין כי המבקשת לקחה אחריות למעשים והביעה חרטה. כן נכתב כי המעשים נעשו כאשר ברקע מערכת יחסים אלימה ושתית אלכוהול כדי להקהות את תחושותיה הקשות, ומדובר בהתנהגות אימפולסיבית שהמבקשת סיגלה לעצמה כדי להתמודד עם קשייה והאלימות שספגה. עוד צוין כי למבקשת אין עבר פלילי, היא משתפת פעולה עם שירות המבחן והחלה להשתתף טיפול קבוצתי. לנוכח האמור, המליץ שירות המבחן על ביטול הרשעתה, הטלת צו מבחן ושירות לתועלת הציבור. במסגרת הטיעונים לעונש בפני בית משפט השלום, הגישה המבקשת מכתב ממעבידה, אשר לא הכיר את פרטי האירוע בגינו הועמדה לדין, ובו דברי שבח אודותיה. עוד הגישה מסמכי בנק המעידים על מצבה הכלכלי שאינו מן המשופרים. כן הגישה המבקשת מזכר של השוטרת כלפיה בוצעה העבירה, בו נכתב כי כאשר שהתה המבקשת בתחנת המשטרה התפכחה, התנצלה על המעשים, הביעה חרטה וביקשה לחבק את השוטרת. המבקשת הדגישה את לקיחת האחריות שלה, גם מיידית וגם בהודאתה, וביקשה לבטל את הרשעתה ולאמץ את שאר המלצות שירות המבחן. המשיבה מנגד עמדה על חומרת המעשים, וטענה כי מתחם העונש ההולם נע בין חמישה ל-12 חודשי מאסר בפועל, יחד עם מאסר על תנאי, קנס ופיצוי למתלוננת.

3. ביום 28.1.2014 גזר בית משפט השלום את דינה של המבקשת. באשר לבקשתה לבטל את הרשעתה, קבע בית משפט השלום כי לא התקיימו בעניינה הנסיבות החריגות המצדיקות את ביטול הרשעתה, וכי על אף המלצות שירות המבחן, לא הוכח שההרשעה תביא לפגיעה בשיקומה או בחייה המקצועיים. כיוון שערעורה של המבקשת וכן הבקשה שלפני עניין בשאלת ההרשעה בלבד, לא ארחיב באשר לקביעת מתחם העונש ההולם והעונש בתוכו, ורק אציין שבית משפט השלום גזר על המבקשת ארבעה חודשי מאסר על תנאי, פיצוי למתלוננת, צו שירות לתועלת הציבור וצו מבחן לשנה.

4. המבקשת ערערה על הקביעה בגזר הדין שלא לבטל את הרשעתה. בערעורה טענה כי התקיימו שני התנאים המצטברים לאי-הרשעתה שנקבעו בע"פ 2083/96 כתב נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(3) 337, 342 (1998) (להלן: הלכת כתב). עוד טענה שבית משפט השלום קבע שבעבירה בעניינה ניתן להימנע מהרשעה, והחלטתו שלא לבטל את ההרשעה נבעה מהתנאי שעניינו פגיעה חמורה בשיקומה. המבקשת טענה שסודת של החלטה זו בטעות, שכן ההרשעה תפגע קשות בחייה המקצועיים. המבקשת הסתמכה על תקנה 4 לתקנות רופאי השיניים (שינויות), התשל"ח-1978 (להלן: תקנות השינויות), שקובעת כי משרד הבריאות רשאי לא להעניק רישיון שינויות למי שהורשע

בעבירה "שיש בה כדי להראות שהוא חסר האחריות הדרושה לעיסוק במקצוע השיננית, וטרם חלפו עשר שנים אחרי שריצה את עונשו או אחרי שנסיימה תקופת התנאי". זאת אף שטרם החלה ללמוד את מקצוע השיננות ולא טענה טענה זו בבית משפט השלום. לטענתה, התקנות, יחד עם נסיבותיה האישיות, מצבה הכלכלי הקשה, הודאתה ושיתוף הפעולה המלא שלה עם ההליך הטיפולי, יש בהן כדי להביא לביטול הרשעתה. בדיון בבית המשפט המחוזי סמכה המשיבה את ידיה על גזר דינו של בית משפט השלום וטענה כי בעבירות שהמחוקק קבע להן עונש מאסר מינימאלי, כמו העבירות שהורשעה בהן המבקשת, אין מקום להימנעות מהרשעה. בא כוח המבקשת טען שיש מקרים לא מעטים בהם בית משפט השלום נמנע מהרשעה בעבירות שנקבע להן עונש מינימאלי, ולכן אין מקום לכלל לו טענה המשיבה.

5. ביום 15.5.2014 דחה בית המשפט המחוזי את ערעורה של המבקשת פה אחד, אך מימוקים שונים. השופט כ' סעב שבאיזון בין האינטרס הציבורי של מניעת אלימות המכוונת נגד עובדי ציבור לבין נסיבותיה האישיות, אין עיגון אפשרי לביטול ההרשעה. השופט סעב קבע שהמבקשת לא הציגה הוכחה טובה לכך שההרשעה תפגע בה באופן משמעותי ולא היה די בכוונותיה ללמוד את מקצוע השיננות. עוד ציין שבמקרים אחרים אותם הציגה המבקשת התקיימו נסיבות חריגות למדי שאינן מתקיימות בעניינה. השופט ע' גרשון הסכים לחוות דעתו של השופט סעב, אך הוסיף שבעבירות בהן הורשעה המבקשת לא ניתן להימנע מהרשעה, שכן אחרת לא ימלא בית המשפט אחר כוונת המחוקק שהיא להחמירה בעבירות אלו, ולהשית בגין עונש מאסר. השופטת ת' שרון-נתנאל הוסיפה כי "אף אני בדעה שיש לדחות את הערעור".

הבקשה

6. לטענת המבקשת ישנם שלושה נימוקים שבכוחם להעניק לה רשות לערער. הראשון, קבלת טענתה המשפטית העקרונית של המשיבה על ידי בית המשפט המחוזי (בחוות דעתו של השופט גרשון), לפיה לא ניתן להימנע או לבטל הרשעה בעבירות שעונש מינימום בצידן. המבקשת טוענת כי המחוקק לא הגביל את שיקול דעתו של בית המשפט בהימנעות מהרשעה, ושיש להתחשב בנסיבותיו של כל מקרה מבלי לקבוע כלל נוקשה כאמור. עוד טוענת המבקשת כי בפועל בתי המשפט מיישמים את ההלכות הנוגעות לאי-הרשעה גם על עבירות שבצידן עונש מינימאלי, ובפרט העבירות בהן הורשעה, ומציגה פסיקה רבה מאוד להוכחת טענתה זו. הנימוק השני הוא שבית המשפט המחוזי טעה בהערכת הפגיעה הקשה שתסב לה ההרשעה. המבקשת טוענת כי די בתקנות השיננות כדי להראות את פוטנציאל הפגיעה בה ומוסיפה כי היא משלמת את מיטב כספה עבור לימודיה, וההרשעה עלולה לעמוד לה לרוץ בהמשך הדרך, כיוון שהסעיף שמאפשר אי-מתן רישיון הוא סעיף עמום, ומשרד הבריאות לא מפרסם את החלטתו באופן שניתן להבין מהי עבירה שמשמעותה היא כי המבקשת היא חסרת האחריות הדרושה לעסוק במקצוע השיננית, אך יש חשש סביר שעבירת אלימות עשויה להיות עבירה כזאת. עוד מוסיפה המבקשת כי פנתה למשרד הבריאות למענה על שאלה זו, אך לא נענתה כיוון שמדובר בסוגיה תיאורטית. עוד טוענת המבקשת שאף שאין ביכולתה להוכיח בוודאות את הפגיעה, מסקירת הפסיקה עולה כי ניתן להסתפק ברמת הוכחה נמוכה יותר. הנימוק השלישי למתן רשות ערעור הם שיקולי צדק, לנוכח נסיבותיה האישיות הקשות.

דיון והכרעה

7. דין הבקשה למתן רשות ערעור להידחות.

8. באשר לנימוק הראשון, הדברים שכלפיהם טוענת המבקשת נכתבו בחוות דעתו של השופט גרשון בלבד, מבלי ששני חברי ההרכב האחרים הסכימו להם. לא ניתן לומר שנפלה טעות בפסק הדין שמחייבת את התערבותו של בית משפט זה בערעור שני, כיוון שעניין זה כלל לא נדרש לשם ההכרעה. למעלה מן הצורך, אומר כי גם לדעתי, בדומה לעמדת המבקשת, לא ראוי לקבוע כלל גורף לפיו בעבירה שנקבע לה עונש מינימאלי אין מקום להימנע מהרשעה. קביעת כלל כזה חותרת תחת הרציונאל בהכרעה על הימנעות מהרשעה, שמחייבת התייחסות ואיזון פרטניים בכל מקרה לגופו. עם זאת, סבור אני כי קביעת עונש מינימאלי לעבירה מלמדת על חומרתה בעיני המחוקק, ועל בית המשפט להתחשב גם בקביעה זאת במסגרת איזונו, בגדר האינטרס הציבורי.

9. באשר לנימוק השני, עניינו ביישומם של המבחנים לאי-הרשעה לעניינה של המבקשת. מדובר בשאלה פרטנית, שאינה מעלה סוגיה או טענה בעלת חשיבות כללית, משפטית או ציבורית, החורגת מעניינם הפרטני של הצדדים (ראו: ר"ע 103/82 חנין חיפה בע"מ נ' מצת אור (הדר חיפה) בע"מ, פ"ד לו(3) 123 (1982)). נקבע לא אחת שטענות לעניין אופן יישומם של המבחנים בהלכת כתב להימנעות מהרשעה, אינן מקימות עילה למתן רשות ערעור (ראו: רע"פ 1573/11 פלונית נ' מדינת ישראל (24.5.2011); רע"פ 3852/14 ורשואר נ' מדינת ישראל (18.8.2014)).

10. אף לגופו של עניין, דין נימוק זה להידחות. הכלל הוא שאם נמצא שנאשם עבר עבירה, יש למצות את ההליך הפלילי עמו בדרך של הרשעה וענישה. החריג לכלל זה, שיופעל במקרים נדירים בלבד, הוא הימנעות מהרשעה (לפי סעיף 71א לחוק העונשין או סעיף 192 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982). מהלכת כתב והפסיקה בעקבותיה עולה כי רק בנסיבות חריגות שבהן יוכח כי הנזק שנגרם לנאשם מההרשעה גבוה יותר מהתועלת שתצמח ממיצוי הדין עימו (ראו למשל: ע"פ 9150/08 מדינת ישראל נ' ביטון, פסקה 7 לפסק דינו של השופט א' א' לוי (23.7.2009)). בהלכת כתב ניסחה השופטת ד' דורנר את הדברים כך:

"הימנעות מהרשעה אפשרית אפוא בהצטבר שני גורמים: ראשית, על ההרשעה לפגוע פגיעה חמורה בשיקום הנאשם, ושנית, סוג העבירה מאפשר לוותר בנסיבות המקרה המסוים על ההרשעה מבלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים" (שם, בפסקה 8 לפסק דינה).

11. בנסיבות העניין, סבור אני כי המבקשת לא הוכיחה שהפגיעה בה עומדת ביחס שהוא בלתי סביר לחומרת העבירות, שהוא הסטנדרט הנוהג בפסיקה באיזון זה (ראו: ע"פ 9262/03 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(4) 869, 876 (2004)). המבקשת טוענת כי כשתסיים את לימודי השינון, שטרם החלה, ישנו חשש, שאינו ברור ואין בידה לברר את היתכנותו, כי ההרשעה תמנע ממנה את קבלת הרישיון. את חשש זה מבססת על תקנה 4 לתקנות השינון שמקנה למשרד הבריאות שיקול דעת, לאחר שמבקש הרישיון ישמיע את טענותיו, לא להעניק רישיון לשינון אם מצא שהורשע בעבירה "שיש בה כדי להראות שהוא חסר האחריות הדרושה לעיסוק במקצוע השינוני, וטרם חלפו עשר שנים אחרי שריצה את עונשו או אחרי שנסתיימה תקופת התנאי". מערך התניות זה, שאין שום הוכחה ברורה שהוא עומד להתקיים, אין בו כדי להוות נזק קונקרטי ברמת חומרה שתביא להעדפת נסיבותיה האישיות של המבקשת על פני האינטרס הציבורי. לא התעלמתי אף מנסיבותיה האישיות של המבקשת, שאינן קלות בלשון המעטה. ואף על פי כן, כפי שקבע השופט סעב בבית המשפט המחוזי, אין בכל אלה כדי להביא להימנעות מהרשעתה, נוכח חומרת מעשה העבירה. המבקשת, על אף חרטתה, תקפה ועלבה בשוטרת מספר פעמים, לאורך זמן, כל זאת תוך שחבריה מנסים לבלום אותה ולהרגיעה. המבקשת צירפה פסיקה רבה מבתי המשפט השלום והמחוזיים, שמראה כי ניתן להימנע מהרשעה בנסיבות דומות לשלה, אך בחינת פסיקה זו, שכידוע אינה מחייבת בית משפט זה, מלמדת שמדובר במקרים חריגים ונסיבות

יוצאות דופן, לרבות טרגדיות משפחתיות במקרה אחד ונאשמת ששירתה בשירות קבע צבאי שעשוי היה להיפסק בשל ההרשעה במקרה אחר.

12. באשר לנימוק השלישי, כי נסיבות המקרה מעלות שיקולי צדק ייחודיים שמחייבים את קבלתה (ראו: רע"פ 5066/09 אוהיון נ' מדינת ישראל (22.4.2010)), סבור אני כי גם דינו להידחות. המבקשת ביססה את טענתה זו בין היתר על "צירוף השגיאות" של הערכאות הקודמות, אלא שלא מצאתי שנפלו שגיאות כאלה, כאמור לעיל. גם מבחינת בנסיבותיה, אני סבור שאף שהמבקשת הביעה חרטה ולמרות שהמעשה שעשתה הוא חד פעמי, ונסיבותיה האישיות אינן פשוטות, לא ניתן להימנע מהרשעתה וזאת לנוכח מכלול הנתונים שעמדו עליהם הערכאות הקודמות.

13. סוף דבר, הבקשה נדחית.

ניתנה היום, כ"ט באב התשע"ד (25.8.2014).

ש ו פ ט